

Pris 8 Sk.

Socialistiske Blade

i tiangfri Hefter.

Udgivne

af

en Arbejder.

Motto:

Union is strenght.

II.

Hvad vi forlanger.

København.

Forlagt af H. Brix.

1871.

Hvad vi forlanger.

Siden det første Hefte af „Socialistiske Blade“ udkom, er der foregaaet store Begivenheder i Europa. Den parisiske „Kommune“, der ved den Kraft, hvormed den optraadte, i Begyndelsen lamslog det gamle Samfund og aftvang det Beundring, faldt for de forenede Anstrengelser af et egoistisk Bourgeois, en ubidende Landbefolkning og en raa Soldateske, som Kejserdømmet har belempret Frankrig med, og neppe var dette sket, før det øvrige Europa, der hidtil blev holdt tilbage af Frygt, skyndte sig at sparke til den Faldne og udslynge sine Forhandelser mod Deltagerne. Rigtig nok viste det sig nu, at de mange Løgne, som Bladene i Versailles havde udbredt om Kommunens „Rædselsherredømme“ i Paris, var aldeles grebne ud af Luften, rigtig nok var Bankens Beholdninger urørte, Borgernes Liv uskadte, den offentlige Mening respekteret, Retstilstanden upaafølgelig og Ejendomsretten kun krænkert, hvor militære Gensyn forbrede det; men dette gjaldt kun lidet i Bourgeoisiet's Øjne. Var ikke Vendømesøjlen faldet? Var ikke Thiers' Hus revet ned? Havde ikke Venus fra Melos nær knækket Halsen? Og var endelig ikke Kommunen ansvarlig for de Brandstiftelser, hvormed den mest ubidende og mest ustyrlige Del af Befolkningen søgte forud at hevne den skræffelige Død, der forestod dem? — Jo, der var tilvisse Grunde nok til at gaa til Kapitolium og takke Guderne. Nu var Bourgeoisiet's „milde og humane“ Herredømme restitueret og enhver Mettænkende maatte glæde sig over, at 10000 af disse ubehagelige Arbejdere blev skudte, at 50000 af dem skulde deporteres, at alle Bladene foreløbigt blev undertrykte, at den „republikanske“ Nationalforsamling begyndte at deliberere om Valget af en Konge, og at den „lovlige“ Regering var bleven saa gode Venner med Thyserne, at disse havde raat en hjælpsom Haand til alt dette. Ligeoverfor saa glimrende Resultater maa det naturligvis være af underordnet Betydning, at „Nationalforsamlingen“ i grunden er en ligesaa selvvalgt og ulovlig Herster som Gambetta og Kommunen: den var nemlig kun valgt til at slutte Freden, og det eneste Spørgsmaal, der dengang blev forelagt Kandidaterne var, om de stemte for Fred eller Krig.

Men hvilken Forandring er der da alvorlig talt indtraadt, og hvilke Udsigter er der nu til Ro i Frankrig? Vi skal forsøge at besvare Spørgsmaalet. Opstanden i Paris blev af to Grunde en ren lokal Bevægelse. Dels foretoges den paa en Tid, da den maatte bidrage til at forhale den Fred,

hvorefter hele Frankrig længtes, og den fik derfor mange Tilmodstandere, som ellers vilde have billiget den; dels afveg „Kommunen“ fra det almindelige socialistiske Grundlag og opstillede Hovedstadens særlige Interesser som de vigtigste. Men nu, da det mer og mer viser sig, at Nationalforsamlingsens republikanske Udtalelser kun er tomme Fraaser, nu da Freden er sluttet og Bourgeoisiet atter ligesom i 1848 har misbrugt sin Magt til blodig Underkuelse af den fjerde Stands uafviselige Fordringer, nu vil den store Arbejderbefolkning i hele Landet have lært, at der ad fredelig Vej ikke er noget at stille op med deres troløse Fjender, og de vil inden kort Tid rejse sig en masse og berede sig Vejen til Friheden, selv om den skal gaa over den tredje Stands Lig!

Men nu vi andre Arbejdere, som har været præsloste Tilskuere ved vore franske Brødres Lidelser og Fald! Har vi ingen Kræfter at virke med til det fælles Maa! kommer den hele Sag maasse slet ikke os ved? Jo visse! tunc tua res agitur, paries quum proximus ardet*); vilde vi lægge Hænderne i Skødet, da var vi ikke værdige til at faa Del i de Friheder, som de andre har hengivet Liv og Blod for at erhverve. Men det er heller ikke saaledes. I Tyssland, i Belgien, i England forbereder Arbejderne sig med Jær til den forestaaende Afgørelse. Ikke alene i tusindvis, nej i millionvis flokker de sig sammen i ordnede Samfund, ti kun ved Måsserne kan vi imponere vore Fjender: enkeltvis vil vi knuses af dem. Lad os da ogsaa her følge Eksemplet! Lad os bryde med de Ledere, der forsøger at lave os om til halvannede, villieløse Riffeduffer for Kapitalisterne, lad os være paa det Rene med, at vi har selvstændige Interesser, der staar i fuldstændig Strid med hele det øvrige besiddende Samfunds, og for at fremme disse maa vi som det første Skridt benytte de Rettigheder, som Lovene giver os til at samles, til at diskutere vore Anliggender offentligt, og til at udøve Indflydelse paa Statens Styrelse.

Vi skal i det Følgende saa kort som muligt søge at godtgøre for vore Brødre Betydningen af en fælles og kraftig Optræden i flere Retninger.

I. Arbejderne og Valgloven.

For at kunne bedømme Udfigterne for Arbejderne til ved talrig Deltagelse i de næste Valg at faa Andel i Statsstyrelsen, vil vi først kaste et Blik paa de politiske Partiers Udvikling her i Landet.

Siden „vor Friheds Morgenrøde“ eller, for at tale præcist, siden 1848 har der i grunden kun været to store Par-

tier i Repræsentationen, nemlig Bondevennerne og Bourgeoisiet, — populært Transtøvlerne og Intelligensten, — repræsenterende henholdsvis Grundbesiddelsen og Kapitalen. Borgerstanden, som ved Kasinomøderne og det berømte Tog til Kristiansborg Slot omstødte det ormstukne absolute Monarki, fik i Begyndelsen en overvejende Indflydelse paa vor politiske Udvikling. Bønderne var nemlig ikke straks tilstrækkelig godt organiserede til at kunne anvende hele den Magt, som Valgloven gav dem, og tilmed maatte Jæren for en Reaktion i den første Tid samle de uensartede Kræfter til fælles Modstand.

Efterhaanden som de nye Forhold vandt større Fasthed, forstyrredes imidlertid den skønne Harmoni, og da Folketinget var den Del af Rigsdagen, der var sammensat efter de mest liberale Grundsætninger, maatte den talrige Landbostand her med Nødvendighed blive den herskende. Bourgeoisiet saa Jæren, og efter at det flere Gange med Uheld havde forsøgt at kue Modstanden ved at optræde snart som „Nationale“ snart tillige som Skandinaver og ved at eksploitere de udenrigske Forhold, benyttede det tilsidst med Snildhed en — ved dets egen flette Politik fremkaldt — øjeblikkelig Følelse af Utilfredshed med det Bestaaende til at hidføre en Indskrænkning i vor Frihed, der idetmindste skulde kunne bevare det Flertallet i Landstinget. Det tog sig imidlertid ikke iagt for, at der her ved aabnedes en stor Udgang til Landstinget for et tredje Parti, hvis Interesser dog til syvende og sidst kan komme til at staa lige saa skarpt imod Bourgeoisiets som Bøndernes, nemlig de store Godsbesiddere.

Disse sidste havde under Frederik den 7de næsten ikke deltaget i det politiske Liv; Kongens Giftermaal med Grevinde Danner og hans ringe Tilbøjelighed for „Hoslivet“ jæg dem bort fra Hovedstaden; men da Kristian den 9de kom paa Tronen forandrede dette aldeles. Vel gjorde et Forsøg paa at genoplive de absolutistiske Ideer fuldstændig Mislykket, men Sansen var dog vakt hos Godssejerne for Politiken, og da et doktrinært Ministerium efter Krigen var blevet en Umulighed, paa samme Tid som Bønderne ikke kunde opdrive Kræfter til at overtage Portefeuillerne, blev Godssejerne det Nødanker, hvorunder Statsstibet foreløbigt skulde ride Stormen af. Ministeriet Frijs, der skyldte Folkets Udmattelse et mer end fireaarigt Liv, udrettede naturligvis ingenting hverken udadtil eller indadtil; men det bidrog stærkt til at organisere Godssejerne og bringe dem til at føle, at de ved deres Optræden vilde kunne sikre det ene eller andet Parti en om end kun ringe Overvægt i Repræsentationen. Det doktrinære Parti, Kapitalisterne, synes saaledes Jod for Jod at tage Terræn ligeoverfor de talrigere Grundbesiddere, og hvis den nuværende

*) „Da galder det Dine Interesser, naar Din Nabos Væg brænder“.

Udvikling blev ved, vilde de store og smaa Bønder snart være Herstere baade i Landstinget og Folketinget.

Men Arbejderne? Fik de ingen Gavn af den nye Frihed? Foreløbigt ikke. I 1848 var der ganske vist Tale nok om Arbejderspørgsmaalet. Pjecer og Flyveskrifter debatterede ivrig Sagen og selv vor store Finansmand David nedlod sig til at belære Arbejderne om hvor godt de havde det. Alle disse Talemaader vilde vel ikke have hjulpet stort; men Bourgeoisiet fik en Bundsforvandt, der saa tidt har bidraget til at spænde Folket ind i det gamle Nag, nemlig Krigen. Da den var forbi i 1850, var der roligt i det øvrige Europa, og Arbejderne herhjemme søgte i de nærmeste Aar kun svagt de Dønninger, som de nye socialistiske og kommunistiske Ideer vakte i Ublandet. Da der endelig blandt Arbejderne atter opvaskede en Tanke om at „gøre noget“, fremstod en Mand, hvis hele Virksomhed vi maa forbeholde os senere at omtale næjere, nemlig Hr. C. B. Rimestad, Ridder af Dannebrog p. p. Ved Stiftelsen af „Arbejderforeningen af 1860“ og ved at anvende sine mangesidige Evner til at udvide og befæste denne, har han indlagt sig en vis Fortjeneste af Arbejderne; men skulde vi med ham blive staaende ved de nu vundne Resultater, da var Forøgelsen kun ringe. Det nytter ikke, at han — som under det sidste Studentermøde i Kristiania — med stor Tungefærdighed fortæller os, at vi i grunden har det brilliant, — der er dog ingen af os, der tror det. Det nytter ikke, at han viser os Trælleses Kaar i Oldtiden: var de dumme nok til at bære deres Lænker, saa vil vi være kloge nok til at bryde vore. Hr. Rimestad har med Virtuositet anvendt de doktrinaire Plastre, som Schulze-Delitzsch opfundt i Tyskland, men deres Tid er forbi, og hvis „Arbejderforeningen af 1860“ ikke snart befrier sig for det Bourgeoisipaahæng, den har faaet, saa vil den inden kort Tid være — „befriet“ fra alle Arbejdere.

Den udvidede Afgang til Folketinget, som Grundloven giver os, har Formanden for Arbejderforeningen ikke benyttet, ellers vilde vi f. Eks. i København kunne have sat ni Repræsentanters Valg igjennem istedetfor — slet ingen. Nogle statistiske Oplysninger vil maaske bedst bekræfte dette. Folketingsvalgernes Antal var i 1869 efter Valglisterne for Hovedstaden 21270. At den største Del af disse hører til Proletariatet, vil vel være indlysende for Enhver, der kender Velstandsforholdene i København, men vi kan ogsaa direkte saa Troen ihænde ved at se hen til Listerne for Borgerrepræsentantvalgene og Landstingsvalgene. Paa de første er nemlig kun de opførte, der har mindst 500 Rd. i aarlig Indtægt, og Antallet af Borgere, der har disse meget bestedne Indkomster, er ikke 11000. Nu vil vel Ingen paastaa, at

en Mand, der har Kone og Børn og kun 500 Rd. om Aaret, hører til den „bemidlede“ Klasse. Men endnu ugunstigere stiller det sig, naar vi undersøger Listerne til Landstingsvalgene, som kun omfatter de Borgere, der har over 2000 Rd. aarligt. Her findes nemlig ikke 2000 Individer. Selv om Kapitalisterne altsaa mødte fuldtallige til Valgene, vilde Fordeelen afgjort være paa Proletariatets Side, men nu viser det sig tilmed, at Deltagelsen i Valgene fra vore Modstanderes Side er meget ringe: til Valgene i 1869 mødte saaledes af 21270 Vælgere kun lidt over 2000; i en enkelt Kreds endog kun 50. Hvis det altsaa lykkes at gøre det klart for Arbejderne, af hvor stor Betydning det er for Forbedringen af deres Stilling at have Repræsentanter i Tinget, der kan tale deres Sag, hvis det lykkes at faa dem til at møde talrige til Valgene næste Aar, da vil det første store Skridt være gjort til en varig Forandring i den fjerde Stands Stilling her i Landet.

Vi kan imidlertid ikke forlade de ovennævnte Talstørrelser uden at anstille nogle andre Betragtninger over dem. Vælgernes Antal angives paa Listerne til 21270. Undersøger vi imidlertid ved Hjælp af Folketællingen, hvormange Mænd der i 1869 var over 30 Aar, som jo udfordres for at kunne vælge, saa faar vi c. 31000. Men hvor er da den ene Trediedel eller de 10000 Vælgere? Svaret er let: de udelukkes ved Bestemmelserne i vor „liberale“ Valglov. § 30 i den forandrede Grundlov siger nemlig: „Valgret til Folketinget har enhver uberygtet Mand, som har Indfødsret, naar han har fyldt sit 30te Aar, medmindre han a) uden at have egen Husstand staar i privat Tjenesteforhold; b) nyder eller har nydt Understøttelse af Fattigvæsenet, som ikke er enten eftergivet eller tilbagebetalt; c) er ude af Raadigheden over sit Bo; d) ikke har haft fast Bopæl i et Aar i den Valgkreds eller den Stad, hvori han opholder sig paa den Tid Valget foregaar“. — Er disse Bestemmelser overensstemmende med Retfærdighed og Billighed? Nej. — Kun to almindelige Grunde vil med Rette kunne berøve et Menneske hans Valgret: den ene, at han har begaaet en Forbrydelse, der har gjort ham uværdig dertil, den anden, at han ikke kan ansees for fri i sine Handlinger. Med Hensyn til det sidste Punkt, da kan Staten dog ikke blande sig heri videre end ved at fastsætte Aldersgrænsen saa høj, at ethvert Menneske, der har overstredet den, maa antages at være selvstændig. Skal, som Loven forlanger, et privat Tjenesteforhold udelukke fra Valgret, saa vilde med endnu større Rimelighed Besiddelsen af et Embede, navnlig et militært, udelukke derfra, ti, som Enhver vil indse, er Trykket, der udøves af en

overordnet Embedsmand paa en underordnet, langt større end f. Eks. af Husbonden paa hans Karl, hvor jo Forholdet hyppigt vil kunne løses uden nogetsomhelst Tab for denne sidste.

Er imidlertid den første Indskrænkning ubillig, saa er den følgende ligefrem uretfærdig, idet den rangerer den Fattige mellem „berygtede“ Individer og saaledes uden videre gør Fattigdommen til en Forbrydelse. Selv om det var givet, at enhver Fattig var bleven det ved egen Skyld, vilde det dog være en Uretfærdighed at berøve ham Stemmeret i det Samfund, som ogsaa holder hans Fremtid i sin Haand; og selv om det var givet, at han aldeles intet bidrog til Landes Indtægter, kunde man ikke med Rette udelukke ham fra Valgene, ti Staten er ikke et Aktieselskab, hvor de, der har de fleste Aktier, ogsaa skal have de fleste Stemmer, men Staten er en moralsk Institution, der har ligesaa uafviselige Pligter ligeoverfor den ringeste af sine Borgere som ligeoverfor Millionæren. Nu viser det sig tilmed, at den Fattigdom, der findes, i ni af ti Tilfælde ikke er selvforskyldt, men en ligefrem Følge af det nuværende Samfunds flette Organisation og betragter vi Ydelserne til Staten, da fremkommer, som vi strax skal se, det mærkværdige Resultat, at det er Proletariatet, der baade med Pungen og med Kroppen maa udrede den største Andel af disse, medens deres Anvendelse hovedsagelig kommer Kapitalisten tilgode.

Hvad den Omstændighed, at en Mand ligger under Fallit, egentlig har at gøre med hans borgerlige Rettigheder, er os ikke klart, men den hele Sag har i Praxis saa lidt at bethyde, at vi ikke skal spille et Ord derpaa. Vigtigere er derimod den sidste Undtagelse: at et Menneſte skal have opholdt sig et Aar i en Valgfreds for at kunne vælge der. Hvis Tællen her var om kommunale Valg, vilde Bestemmelsen maaske kunne forsvares, ti man kunde tænke sig at han ikke øjeblikkelig var istand til at erhverve sig det Kendskab til rent lokale Forhold, som maa besiddes saavel af Vælgerne som af den Valgte. Ved Folketingsvalgene bliver derimod Sagen en hel anden; her er det de politiske Grundsætninger, der vil blive det Afgørende, og da disse kan være ens for en Vælger, paa hvilket Punkt i Landet han end opholder sig, saa bliver det urimeligt at berøve ham Valgretten, alene fordi hans Stilling i Samfundet medfører en hyppig Forandring af Opholdssted.

Grunden til at vi har dvælet saalænge ved disse Lovbestemmelser er ikke fjern: de 10,000 Vælgere som f. Eks. udelukkes i København hører nemlig til vort Parti, til Proletariatet, og den omtalte Paragraf er et snildt Forsøg af Bourgeoisiet paa at tage den Emule Frihed med den ene

Haand, som det har givet os med den anden. Heldigvis er de for saa til endda at beholde Majoriteten; derfor gentager vi atter: lad os møde fuldtallige til næste Valg; vore naturlige Forbundsfæller paa Landet, Husmændene, vil idetmindste paa mange Steder gøre det samme, og sfer dette med Kraft og Omtanke vil de forenede Arbejdere og Husmænd kunne gøre Regning paa Totrediedel af Pladserne i Folketinget og følgerig paa den politiske Styrrelse; ti det bethydningsløse, udelige og ufolkelige Landsting vil ikke have noget langt Liv tilbage.

II. Bessatningen.

Er en udvidet Deltagelse i Statsstyrrelsen det Sværd, hvormed Arbejderen skal og kan befri sig af sine Baand, saa er et af de værste af disse den uretfærdige Maade, hvorpaa det nuværende Samfund har fordelt Byrderne. Medens nemlig den velhavende Del af Folket næsten udelukkende faar Gavn af Statens Udgifter, er det den fattigste Del, der maa bære Størsteparten af Indtægterne, og dette tilsyneladende saa umulige Resultat har de herskende Klasser opnaaet ved en findrig Opfindelse nemlig de indirekte Skatter. Da en Del af vore Læsere imidlertid maa antages at være i Vildrede med Udtrykkene direkte og indirekte, skal vi søge at orientere dem lidt.

Statens Udgifter, som hos os udgør henimod 30 Millioner Rigsdaler om Aaret dækkes hovedsagelig paa tre Maader. Dels besidder Staten en Del Ejendomme eller andre Aktiva, som giver en bestemt Indtægt om Aaret, dels lægger den Skat paa visse Varer, der enten indføres eller produceres her i Landet, dels endelig beskattes Individerne i Forhold til deres Formue. Til den første Art maa hos os som den vigtigste henregnes de 35 Millioner, vi modtog for Dresundstoldens Afløsning og som nu i flere Aar har dækket Underbalancen; til den anden Art, de indirekte Skatter, henregnes bl. A. Tolden og Brændevinsafgiften; den tredje, de saakaldte direkte Skatter, bestaaer af forskellige Grundskatter og af den egentlige Formueskat m. fl.

Gaar vi ud fra den Grundsætning, som er anerkendt af alle den nyere Tids Statsøkonomer: at Skatterne skal fordeles paa Borgerne efter deres Evne til at udrede dem: efter deres Formue, saa bliver al indirekte Bessatning en Utting. Kapitalisten vil nemlig selv ved den fornuftigste Toldlovgivning kun komme til at svare indirekte Skat af hvad han forbruger, men ikke af hvad han dynger op. Har han 20 Gange saa store Indtægter som en anden, vil han derfor ikke bruge 20 Gange saa meget Sukker, Kaffe, Brændevin etc.; ja, vi kunde endog let anføre et Eksempel

paa en Millionær i København, der til sine Fornødenheder ikke anvender mere end en simpel Arbejder; den øvrige Del af hans uhyre Indkomster er altsaa aldeles fri for indirekte Skat. Og denne uretfærdige Beskatning har tilmed en langt større Udstrækning end man ved et flygtigt Blik paa Finansregnskabet skulde tro. Det opspører nemlig kun omtrent en halv Snes Millioner som Udbyttet af den indirekte Skat; men Belpbet er i Virkeligheden langt betydeligere, idet alle Afgifter, der lægges paa Ejendomme i Byerne saavel som paa Landet, ikke vil komme til at hvile paa Ejerne: i Byerne gaar de, som bekendt, straks over paa Lejerne, paa Landet vil de fordeles paa Produkterne, og de vil forhøje Kornpriserne. Skønt disse Afgifter altsaa figurerer i Statsregnskaber som direkte, vil de dog have alle de Egenskaber, der karakteriserer de indirekte Skatter. Naar man nu hertil lægger, at de personlige Ydelser, som Staten fordrer ved den almindelige Børnepligt, er fuldkommen saa store for den fattigste som for den Rigeste, saa vil det vel ikke være ubestemt at paastaa, at Proletariatet, der er den langt talrigere Del af Folket, af sine usle Indtægter maa udrede Hovedsummen til Statsstyrelsen, uden at have en tilsvarende Andel i Magten, medens Kapitalisterne og Grundbesidderne næsten er ligesaa skattefri, som de sidstnævnte var det i den udfregne Midelalder.

Hvis den ovennævnte Ubillighed beroede paa Uvidenhed om Forholdene hos de Styrende, saa vilde den være mere tilgivelig; men de har affaaet sig denne Udvej ved paa et enkelt Punkt fuldstændigt at erkende Rigtigheden af vore her fremsatte Betragtninger. Den eneste ægte direkte Skat, Formueskatten, der isørigt kun udgør en forsvindende Del af Statsindtægterne, er nemlig ikke alene paalignet efter hele Belpbet af Borgernes aarlige Indkomster uden Hensyn til Forbruget, men endog i et voksende Forhold, saaledes at f. Eks. den der har 2000 Rd. om Aaret ikke kommer til at betale 5 Gange, men 20 Gange saameget som den der har 400 Rd. medens al Indtægt under 400 Rd. er skattefri.

Hvad er det saa for Forandringer vi ønsker i Beskatningen? Simpelthen at alle indirekte Skatter, hvad Navn de end har, ophæves, og at deres Belpbet erstattes ved en forøget Formueskat. Nu som da vilde Landets Borgere komme til at udrede de samme Summer, men Fordelingen vilde blive retfærdig istedetfor uretfærdig, paa samme Tid som Landets Handel rimeligvis vilde tage et umaadeligt Opsving.

III. Fabrikarbejderne.

„Hos os er Fabriksvæsenet ubetydeligt“, siger Folk. Ja, vi er ikke et Fabrikfolk i den Forstand som Englænderne, Franskmændene og Belgierne, men Fabrikker har vi, og Arbejdernes Tilstand der er slet ikke bedre end i andre Lande. Skal vi da vente med at forlange Forandringer til Ondet er vokset os over Hovedet? Det vil sandelig ikke vare længe. Vor Haandværkerstand gaar med stærke Skridt sin Undergang imøde. Med hvert Aar tilegner Fabrikkerne sig en stor Del Arbejde, som tidligere var Haandværk: Bjelkerne laves af Jern, Planker og Lister høvles paa Maskine; Sko og Strømper, Lyststuder og Dampstube, Synaale og Rationer, Alt laves pr. Maskine og pr. Damp; der gives „Fabrikker“ i England og Amerika, hvor den raa Bomuld gaar ind ad den ene Dør for at komme ud som færdige Klædningsstykker af en anden. Med hvert Aar forøges Fabrikarbejdernes Tal medens Haandværkerens aftager: kan det maasse gaa an at oppebie den Tid, da Landets Befolkning vil være delt i to Klasser: Fabrikarbejdere og Fabrikherrer?

Men skal de ulykkelige Følger af Fabrikvirksomheden fjernes, da kan det ikke nytte at ty til privat Godgørenhed, den er planløs og utilstrækkelig; det kan heller ikke nytte at skraale paa „Selvhjælp“, ti vi kan ikke som salig Münchhausen gribe os selv i Haartoppen og trække os op af Sumpen; nej, den eneste Magt, der baade kan og skal gøre Noget er Staten, og det vi forlanger er foreløbigt ikke Kapitaler, men blot Love, der kan beskytte os mod at ødelægges fysisk og aandeligt af Fabrikherrene. Vore Under er mange: slet Føde, usunde Boliger, mangelfuld Beklædning, lang Arbejdstid, daarlig Undervisning, aandelig Fordærvelse i Forbindelse med et uhyggeligt Hjem og deraf følgende Gang til Drik, det er de Fiender, der skal bekæmpes. Til Hjælp imod dem forlanger vi: Fastsættelsen af en Normal-Arbejdstid, som ikke maa overskrides under noget som helst Paaskud, Forbud imod Søndagsarbejde, Indskrænkning af Kvindernes og Dphør af Børnernes Arbejde i Fabrikker eller lignende Steder, samt endelig Indsættelse af Fabriks-Inspektører, der vælges af Arbejderne og lønnes af Staten for at paase, at ovennævnte Bestemmelser opretholdes. Straffen for Overtrædelse skal bestaa i simpelt Fængsel og ikke i Bøder, eftersom disse sidste kun vilde give Anledning til at Fabrikanten forsøgte at omgaa Lovene.

Den forfortede Arbejdstid vil hjælpe paa dobbelt Maade. Det har nemlig stedse vist sig, at Arbejderens Løn holder sig nær til den laveste Sum, hvorfor det er ham muligt at eksistere. Den vil altsaa ikke kunne blive lavere ved det kortere

Arbejde, end den var før. Men samtidig vil den forringe Kapitalistens Udbytte og saaledes bidrage lidt til at udjævne Forfælden mellem Arbejdsgiverens og Arbejderens Indtægter. Den vil endelig give Arbejderen mere Tid til at uddanne sig i aandelig Retning og derved styrke ham til hans Kamp mod Kapitalen.

Indskrænkningen af Kvindernes Arbejde vil have en meget stor Indflydelse. For Dreblisset er Arbejderens Hjem, naar hans Kone er Fabrikarbejderske, et uhyggeligt, snævet Rum; hun kan hverken sørge for ham eller Børnene i nogen- som helst Retning, og Følgen deraf bliver, at han tilbringer sin Fritid i slet Selskab og pder sine Penge til Brændevin. Kan man gengive Børnene deres Moder og Manden hans Hustru, da vil meget være vundet saavel i moralsk som i pekuniær Henseende.

I Frankrig har man statistisk paavist at medens der af Fabrikherrernes Børn kun døde 15 pCt., døde der af de ulykkelige Spinderes og Væveres over 50 pCt. inden Udgangen af det andet Aar. Men selv af de faa tilbageblevne døde der endnu inden de var udvoksne et betydeligt Antal; hvorfor? fordi de fra det 4de Aar begyndte at arbejde i Fabrikkerne. Børnenes Fabrikarbejde maa ophæves, hvis vi ønsker, at vore Efterkommere skal bevare et menneskeligt Udseende, hvis vi ikke vil have Befolkningen paa Jorden udryddet.

Krænker disse Bestemmelser Nogens Rettigheder? Vi kan ikke se det. Det hele er sanitære Forholdsregler, der er ligesaa berettigede og fremfor alt ligesaa nødvendige som Forbudet mod Overfyldning af Beboelseslejligheder ell. L. Var der nogen, der skulde blive fornærmede derover var det vel Arbejderne selv, i hvis frie Selvbestemmelsesret der tilsyneladende sker et Indgreb; men — saadanne Villkaarligheder vil vi stedse tilgive.

IV. Arbejderforeninger.

Vi har flere Gange i det Foregaaende betonet Nødvendigheden af at Arbejderne slutter sig sammen, saavel for at kunne modstaa Kapitalisterne som for at kunne opnaa større politisk Betydning, og vore Læsere vil derfor have Ret til at vente, at vi ikke ender denne Pjece uden at give bestemte, praktiske Anvisninger i denne Retning. Det vil være saameget lettere for os at opfylde disse Forventninger, som der allerede længe i Udlandet har bestaaet store Foreninger, hvis Betydning for de socialistiske Ideers Udvikling fremlyser af Resultaterne. Vi figter naturligvis her til den internationale Forening i Genf, som tæller 3,200,000 Medlemmer fordelt i næsten alle civiliserede Lande. Men skønt en Forbindelse med og Underordnelse under denne Forening vil være baade naturlig og

nødvendig for et eventuelt dansk Arbejdersamfund, der skulde svare til sit Navn, skal vi dog bemærke, at det med Hensyn til den indre Organisation af et saadant forekommer os mest passende for vore Forhold at vælge de specielt engelske Foreninger, de saakaldte Trades unions, til Forbillede, og vore Grunde herfor vil bedst forstaaes naar vi ganske kort fremstiller deres Opstaaen og Udvikling.

Det var efterhaanden gaaet op for de engelske Arbejdere, at Grunden til at Fabrikherren saa ofte ligesom kan foreskrive de Betingelser, hvorunder han vil modtage Arbejderen, o: den Løn, han vil give ham, egentlig ligger i det simple Faktum, at Arbejdsherren ved Kapitalens Hjælp kan undvære Arbejderen længere, end denne kan undvære Arbejdslønnen. Herpaa vilde der imidlertid for en Del raades Bod, hvis Arbejderen havde et Reservecapital, hvortil han under en opstaaet Uenighed, under en Arbejdsnedlæggelse, kunde ty. Da dette først var blevet dem klart, fandt de snart en bekvem Maade, hvorpaa de kunde erholde Foreninger med dette Formaal. De udvidede nemlig de allerede talrigt eksisterende Syge- og Understøttelsesforeninger til ogsaa at omfatte Arbejdsnedlæggelser en masse, men forhøjede naturligvis samtidigt Bidragene. Da nu hvert Haandværk og hver særegen Fabrikvirksomhed havde haft sin egen Sygekasse, opstod der en Mængde mindre eller større Trades unions, og denne laugsagtige Karakter bidrog meget til at styrke Sammenholdet mellem Medlemmerne og lette en kraftig, enig Optræden, paa samme Tid som en Centralbestyrelse med meget udvidet Myndighed ledede Operationernes Gang i det Store.

Et Blik paa nogle af disse Foreningers Statistik vil bedre end alt andet vise os, om Arbejderne havde Tro til deres Mytte. Bjergravarbejdernes Forening omfatter 57000 Medlemmer; Maskinarbejdernes 46000 fordelte i 315 Underafdelinger, Huusmændernes 11200, Jernstøbernes 11150 osv. Kontingentet er i Almindelighed 2 Mk. dansk om Ugen og ved denne efter engelske Forhold temmelig ringe Afgift, har Foreningerne, samtidigt med at de har udbetalt rigelige Understøttelser i Sygdomstilfælde, kunnet opspare betydelige Kapitaler. Saaledes ejer de ovennævnte Maskinarbejdere trods flere kostbare Striker et Fond af 140000 Pund Sterling eller omtrent 1,260000 Mk. dansk.

Det fornemste Vaaben, hvormed Trades unions har bekæmpet Kapitalen, er de saakaldte strikes. paa Dansk „Skruer“ eller Arbejdsnedlæggelser og Hensigten med disse var naturligvis enten at forhøje Lønnen eller at for korte Arbejdstiden. Det er nu ganske vist et dyrt Middel. Saaledes kostede 1836 Spindernes Strike i Preston dem i 13 Uger c. 57200 £ eller 515000 Mk. dansk; den gentoges 1854 af 17000 Ar-

bejdere i 36 Uger og Tabet i Løn beløb sig til 420000 £ eller 3,780000 Rd.; Maskinarbejdernes Strike kostede 1853 i 15 Uger 43000 £ eller 387000 Rd. osv. Og hvis man undersøgte de ovennævnte saavel som mange andre store Strikers øje blinkelige Virkninger, da vilde man blive overrasket ved at se, at det stedse var Fabrikkerne, der holdt længst ud, og at Arbejderne i de fleste Tilfælde maatte genoptage Arbejdet paa de samme eller kun ubetydeligt bedre Betingelser. Men endskøndt Fabrikkerne saaledes har haft hele Vren af disse Kampe, er det dog Arbejderne der har haft hele Nyttten. Fra det Øjeblik da Trades unions begyndte at virke for Alvor, er Lønnen steget for alle Arbejdere paa samme Tid som Arbejdstiden er formindsket, og at Forandringen ikke er ubetydelig vil fremgaa af nogle Eksempler tagne af Indberetningerne fra en engelsk Kommission, der af Regeringen fik det Hverv at undersøge disse Forhold.

Lømrerne i Glasgow forøgede ved syv Striker i Maren 1852—58 deres Løn fra 22 til 26 Sh. (9 Rd. 2 Mk. til 11 Rd. 4 Mk.) om Ugen og reducerede samtidig Arbejdstidernes Antal fra 60 til 57. Malernes Løn sammesteds steg ved tre Striker i Maren 1845—55 fra $3\frac{1}{2}$ —5 Pence (fra 12 til $17\frac{1}{2}$ Skilling) pr. Time; Teglværksarbejdernes Union begyndte at vinde Udbredelse i 1861, i de tre følgende Aar organiserede de Striker i 25 engelske og skotske Byer, af hvilke fire kun varede nogle Timer, elleve nogle Dage og kun én over et Par Uger. Resultatet var, at deres Ugeløn saavel i de 25 Byer som i ni andre steg med $3\frac{1}{2}$ Sh. (over 9 Mark), medens Arbejdstiden formindskedes med næsten 2 Timer daglig. I 1859 holdt 10000 Londoner Arbejdere Strike i 26 Uger og tabte derved 325000 £ eller henimod 3 Millioner Rd. uden at opnaa Forhøjelse; men disse samme Arbejdere har i de paafølgende 8 Aar blot ved Trusler om en Gentagelse opnaaet en Forøgelse af Lønnen fra 25 til 30 Sh. ugentlig.

Men Følgerne af disse Striker har i Realiteteten været endnu langt større; de har virket paa Arbejdslønnen ikke alene i England, men i hele den gamle Verden, og de har styrket Arbejderens Tro paa, at en Forandring i Forholdet til Arbejdsgiveren er ligesaa mulig som nødvendig. Efter som nu Fabrikerne ogsaa her i Landet begynder at vokse i Antal, eftersom Lønnen ogsaa her viser sig at være upassende lav, vil det være tilraadeligt at indrette Arbejderforeningerne hos os paa lignende Maade som i England og med det samme Formaal: at opspare Kapitaler, for ved deres Hjælp saasnart som muligt at tvinge Arbejdsherrerne til at indrømme en Forhøjelse af Lønnen, der kan stille denne i et retfærdigere Forhold til Arbejdets virkelige Værdi. Vi opfordrer der-

for enhver Arbejder, der ønsker en snarlig Forbedring af hans Samfundsklassens uudholdelige Livsvilkaar, vi opfordrer ethvert Menneske, der endnu tror paa Menneskerettigheder og har Sans for andre end sig selv, til at slutte sig til en saadan Forening, saasnart den, hvad vi haaber, inden føje Tid træder i Virksomhed. Men naar dette sker, vil der blive sørget for, at det kan komme til Alles Kundskab.

Harde vi skrevet Ovenstaaende i det Forsæt at more Publikum, da maatte vi nu have endt med at gøre en Undskyldning for de tørre Emner vi har behandlet. Men — oprigtigt talt — vi ønsker ikke at „more“ Nogen. — Lediggængerne i Bourgeoisiet's Verden havde maaske af denne Piece ventet et Stof, der mere kunde pirre deres slappe Nerver; enkelte Arbejdere blandt vore Læsere havde maaske ventet en Opfordring til at dele Kapitalisternes Formue; heller ikke disse stoffede Forventninger rører os. Vi vedkender os de socialistiske Ideer i alle deres Konsekvenser; men det skal aldrig bringe os til at overvurdere de Midler, vi kan raade over eller til at spille dem paa Formaal, som i Øjeblikket ikke vil kunne naaes uden utroligt heldige Tilfælde. Hvad vi ovenfor har fremsat vil, naar det gennemføres, efter vor Mening være tilstrækkeligt til at organisere os, lette vore pekuniære Forhold og hæve vor politiske Betydning i Samfundet; hvad der videre skal ske, kan det ikke nytte at omtale paa dette Stadium.

Vi tvivler ikke om, at den „offenlige Mening“ eller, hvad der her i Landet er det samme, Pressen, vil skynde sig at fælde Fordømmelsedommen over vore Udtalelser. Det vil naturligvis ikke genere disse Landsdommere, at de Sætninger, vi paa disse Blade kæmper for, er anerkendt som rigtige af alle ældre og nyere Statsøkonomer. Men det bliver nu deres Sag. For imidlertid at gøre dem Arbejdet saa ubehageligt som muligt, skal vi slutte med at anføre en Udtalelse af vor berømte, endnu ikke underkendte Jurist, F. C. Bornemann. Omendskønt Bourgeoisist siger han i sin Retts- og Statslære Pag. 96:

„Det kan være klart, at hele Masser af Befolkningen i det Højeste er i Stand til ved deres Arbejde at fortjene, hvad der udfordres til netop at friste det fysiske Liv, — Intet til Dannelsen og Livsnydelse. Det kan endog stille sig saaledes, at dette uselt lønnede Arbejde bliver en Rigdomskilde for andre Klasser i Samfundet. (Arbejderforholdet, Herlighedsrettigheder over

Grundbesiddelser). Her kan man nu ikke sige: hele Verden staar aaben; man kan ikke give hele Masser, hele Samfundsklasser Andvisning paa at udvandre. En saadan Tilstand er ikke blot beklagelig, ikke blot farlig, men uretfærdig. Retfærdigheden kræver derfor Foranstaltninger, som hæver de Betingelser, der indeholder Grunden til slige Klassers Udelukkelse fra materielt Velvære. Til Opnaaelsen af dette Formaal er dog ingenlunde ethvert Middel tilladeligt, f. Eks. ikke en Inddragelse af de Riges formentlige Overskud til Uddeling mellem de Fattige; det vilde være en Krænkelser af Ejendomsretten; derimod vel andre Anordninger, som indskrænker Raadigheden over Formueobjekterne, eller aldeles ophæver en særegen Art af Raadighed fordi dens Tilværelse er tilhinder for Alles Forsyning, saaledes Love, der griber ind i det frie Kontraktforhold mellem Arbejder og Arbejdsherre, eller som ophæver Tienderrettigheder eller Herlighedsrettigheder osv. Sligt er ikke en Krænkelser af Principet. Ejendomsretten er saa usforænkkelig som nogen anden Ret; men det ligger i dens sande Væsen, at den isørigt uindskrænkede Raadighed over Formueobjekter, som tilskrives Individet, er knyttet til stiltiende Betingelser, navnlig til den, at andre ikke udelukkes fra at erhverve sig det Fornødne."

NB. „Socialistiske Blade“ vil herefter udgaa som Ugeblad hver Lørdag til en Pris af 4 sk. om Ugen. Abonnement for Juli Kvartal, der koster 40 sk., tegnes paa Postkontorerne og hos Boghandlerne samt paa Bladets Kontor:

Integade 1 i Stuen.